۶۷۴۹ چهارشنبه ۵ اردیبهشت ۱۴۰۳ ■ ۱۵ شوال ۱۴۴۵

روزنامه فرهنگی، اجتماعی صبح ایران

جام جم

ویژه فرهنگ، هنر و رسانه

احمد نجفی، بازیگر تلویزیون و سینما در گفت‌وگو با «جام جم»:

برای خانه‌ات بجنگ!

صفحه ۸

پیمان جبلی در نشست قدردانی مجلس از عوامل برنامه‌های قرآنی ماه رمضان مطرح کرد

برندهای مشهور رسانه ملی قرآنی هستند

۶

بازوی اجرایی صهیونیست‌ها در جریان فیلمسازی و سریال‌سازی

پروژه جعل تاریخ شیعه

۱۰

گفت‌وگوی «جام جم» با سیده عذرا موسوی نویسنده کتاب «فصل توت‌های سفید»

نق نق نویسی داستان اجتماعی نیست

۱۱

نگاه

واکنش هنرمندانه به شعر رهبر انقلاب

تو را است معجزه در کف ز ساحران مهراس

حسن روح‌الامین، هنرمند انقلابی هنرهای تجسمی در واکنش به انتشار شعری از رهبر انقلاب که در جلسه‌ای مرتبط با عملیات تاریخی وعده صادق، خوانده بودند، طرح جدیدی را منتشر کرد.

یادآور می‌شود مهدی فضائلی، عضو دفتر حفظ و نشر آثار رهبر انقلاب، متن کامل غزلی را که حضرت آیت‌ا... خامنه‌ای یک بیت از آن را در آستانه عملیات وعده صادق در یک جلسه مرتبط خوانده بودند، برای اولین بار منتشر کرد.

گفتنی است غزل زیر، سروده چند سال پیش رهبر انقلاب اسلامی است.

دلا! ز معرکه‌ی محنت و بلا مگریز!
چو گرد باد، به هم پیچ و چون صبا مگریز!

تو راست معجزه در کف، ز ساحران مهراس!
عصا بیفکن و از بیم اژدها مگریز!

تو موج غیرت و عزمی! ز بحر، بیم مدار!
حذر ز غرّش طوفان مکن! ز جا مگریز!

ز سست‌عهدی ایام، دلشکسته مشو!
نشانه باش چو پرچم! ز بادها مگریز!

چو صخره باش و مکن تکیه جز به دامن کوه!
به حق سپار دل خویش و از دعا مگریز!

تو از تبار دلیران خیبر و بدری
چو ذوالفقار و چو حیدر بزن صلا! مگریز!

به نوشخند منافق، ز ره، کناره مگیر!
به زهرخند معاند، به انزوا مگریز!

چو ره به قبله‌ی امن است، پایمردی کن!
خطا مکن! ز توهم به ناکجا مگریز!

چو تیر، راه هدف گیر و بر هدف بنشین!
ز کج‌روی به حذر باش و از خدا مگریز!

امین خلق و امانت‌گزار یزدان باش!
به صدق کوش و خطر کن! ز مدعا مگریز!

همچنین متن کامل این غزل با دستخط مبارک‌شان برای اولین بار منتشر می‌شود.

زاویه‌دید

به بهانه سفر رئیس جمهور در پاکستان، «جام جم» تعاملات فرهنگی در منطقه را بررسی می‌کند

فرهنگ مشترک، سرمایه دو ملت

بدون شک همکاری مشترک فرهنگی بین کشورها، به‌ویژه در یک منطقه جغرافیایی از جمله اتفاقات خوبی است که موجب می‌شود ما با فرهنگ، نوع زیست و پوشش، هنجارهای مورد پذیرش و حتی فرهنگ عمومی کشورهای همسایه بیشتر آشنا شویم. آشنایی با فرهنگ یک کشور همجوار، درک ما را از جهانی که در آن زندگی می‌کنیم، بیشتر می‌کند و با وجود چالش‌ها و مسائل‌مان مثل اقتصادی و سیاسی که بیشتر با همسایگان است، راه بحران‌های احتمالی را می‌بندد. بر همین اساس ما نیازمند یک نقشه‌راه جامع برای تاثیر فرهنگی هستیم. سفر اخیر رئیس‌جمهور به پاکستان و همراهی وزیر ارشاد برای رایزنی در مسائل فرهنگی و تولیدات محصولات فرهنگی مشترک نشان می‌دهد که پس از چهار دهه غفلت، حالا در همکاری مشترک فرهنگی با افقی باز در حال رایزنی فرهنگی هستیم.

فرهنگ در کنار اقتصاد

حضور رئیس‌جمهور ایران به همراه هیأتی عالی‌رتبه از مقامات فرهنگی، اقتصادی و سیاسی نشان داد که رویکرد ایران اسلامی به همکاری مشترک با همسایگان، جنبه‌های فرهنگی و اقتصادی را دوشادوش هم پیش می‌برد و همین مسأله باعث تحکیم وحدت در این زمینه خواهد شد.

توجه به موضوع فرهنگ در کنار اقتصاد که حالا در سفر هیأت عالی‌رتبه ایرانی در پاکستان خود را نشان می‌دهد، از سنت‌های کهن ایرانی است که سال‌ها بود به دست فراموشی سپرده شده بود. اگر نگاهی به گذشته داشته باشیم و به جاده ابریشم و تعاملات فرهنگی و اقتصادی آن نگاه کنیم، به‌خوبی درمی‌یابیم که گسترش فرهنگ ایرانی در منطقه همواره با مسائل اقتصادی همراه بوده و همین موضوع به اعتلای فرهنگ ایرانی نیز کمک کرده است. توجه به ظرفیت پاکستان یکی از همین موارد است که امروز شاهد هستیم می‌تواند بر اساس خصوصیات جاده ابریشم دوباره احیا شود و مورد بهره‌برداری قرار گیرد.

سفر رئیس‌جمهور و هیأت همراه به پاکستان هشت سند همکاری، توافقنامه و تفاهمنامه در پی داشت که یکی از آنها تفاهمنامه سینمایی و همکاری مشترک در تولیدات سینمایی است. حضور رئیس‌جمهور در ایالات پنجاب، ادای احترام و تقدیم تاج گل به آرامگاه اقبال لاهوری نشان می‌دهد که توجه به فرهنگ در این سفر، بیش از پیش اهمیت داشته است.

همگرایی جایگزین واگرایی

ایران و پاکستان به‌عنوان دو کشور همسایه از دیرباز دارای روابط گسترده فرهنگی بوده‌اند.

بدون شک یکی از مهم‌ترین عواملی که نقشی مهم در روابط دوستانه و همگرایی این دو کشور داشته، اشتراک در فرهنگ و مذهب بوده است. با این حال در قرن اخیر به خاطر اعمال سیاست‌های بیگانگان رابطه بین دو کشور همواره به شکل همگرایی نبوده و به شکل واگرایی درآمده است. در حال حاضر با توجه به سیاست‌های خارجی که نگاه به همسایگان را بیش از نگاه به غرب دنبال می‌کرد، می‌تواند همکاری ایران و پاکستان را از این وضعیت خارج و یک همگرایی براساس مشترکات فرهنگی ایجاد کند. پاکستان همسایه شرقی ایران و زادگاه اقبال لاهوری به‌عنوان میراث مشترک دو کشور به حساب می‌آید که با توجه به تاثیرات فرهنگ ایرانی که بر فرهنگ، زبان، آداب و سنن پاکستان گذاشته شده؛ مشترکات فراوانی بین دو کشور به وجود آورده که یکی از آنها «نوروز» است. مشترکات فرهنگی در زمینه شعر فارسی، موسیقی، تئاتر و سینما می‌تواند زمینه‌های مختلف همکاری، دوستی و مودت بین ملت ایران و پاکستان را فراهم آورد.

انطباق فرهنگی از زبان تا شعر فارسی

ایران و پاکستان از لحاظ جغرافیایی نزدیک‌ترین مردم در منطقه به یکدیگر هستند و از دیرباز ایرانیان روابط خود با شرق را بر اساس پاکستان و جاده ابریشم پی می‌گرفتند. صدور فرهنگ ایرانی به هند و روابط نزدیک ادبی و هنری که در این عرصه رقم خورد، به‌دلیل نزدیکی گفتمان فرهنگی ایران با مردم لاهور و کشمیر است. همان‌گونه که در این منطقه ما شاعران فارسی‌سرای بسیاری داریم که اقبال لاهوری مشهورترین آنهاست اما می‌توانیم از غنی کشمیری، ناطق مکرانی، غالب لاهوری، جویای کشمیری و آفرین لاهوری که از فارسی‌سرایان پاکستانی هستند یاد کنیم که باعث نزدیکی فرهنگ و زبان فارسی در منطقه شدند. حتی بر اساس پژوهش‌های مشترک در حوزه خط نیز بسیاری از پژوهشگران خط اردوی امروزی پاکستان را برگرفته از خط نستعلیق ایرانی می‌دانند.

موسیقی و گفتمان مشترک

اشتراکات ایرانی به غیر سنن و زبان مشترک، در سایر هنرهای ایران فرهنگی هم خود را نشان داده است. به‌ویژه در عرصه موسیقی که زبانی جهانی برای رسیدن به تفکر مشترک است.

موسیقی ایران و پاکستان دارای اشتراکات تاریخی هستند که ریشه‌یابی آن، به‌خوبی عمق ارتباط معنوی دو ملت با یکدیگر را نمایان می‌کند.

به‌طور مثال با آمیزش دستگاه‌های ایرانی و کشمیری، دستگاه جدیدی در موسیقی به نام دُهرپَد ابداع شد. یا آهنگ‌ها از ۲۲ به ۱۲ مجموعه نُت تثبیت شد و ژانرهایی مانند خیال، تهمری و قوالی در فرهنگ مشترک پاکستان و ایران ابداع شد. هنر قوالی در پاکستان که اشتراک بسیاری در منطقه جنوبی ایران هم دارد، یکی از سنت‌های قدیمی است که باعث پیوست فرهنگی در منطقه جنوب ایران شده و اتفاقا در این زمینه چهره‌های جهانی مانند نصرت فتح‌علی‌خان را داریم که به‌عنوان یک چهره فرهنگی در پاکستان و ایران ستایش می‌شود.

برش

فرهنگ شیعی مشترک

پاکستان به‌عنوان کشوری مسلمان دارای بخش بزرگی از شیعیان است که با فرهنگ ایرانی پیوندی ناگسستنی دارند. این فرهنگ در سالیان اخیر نیز به‌خوبی خود را نشان داده و پس از فروپاشی دولت بعث عراق و ازسرگیری سنت شیعی پیاده‌روی اربعین، اشتراکات فرهنگی ایران و پاکستان بیش از پیش خود را نشان داده است. هرساله شاهد هستیم که شیعیان پاکستانی از مسیر ایران و هم‌دوش ایرانیان به کربلا می‌روند و این سنت را با یکدیگر گرامی می‌دارند؛ همان‌گونه که سال گذشته ۱۰۰ هزار شیعه پاکستانی از ایران برای پیاده‌روی اربعین به کربلا سفر کردند. این موضوع در کنار حضور دائمی شیعیان پاکستانی در حرم رضوی که بیش از نیم میلیون نفر در سال است، به‌خوبی نشان می‌دهد که ایران و پاکستان نزدیک‌ترین ملت براساس اشتراک فرهنگی در منطقه هستند. این موضوع حتی باعث شده که رواق کوثر حرم مطهر رضوی به برنامه‌های فرهنگی و زیارتی مردم اردوزبان پاکستان اختصاص پیدا کند.

با مرور چنین پیوست فرهنگی، بدون شک نزدیکی دو ملت ایران و پاکستان می‌تواند نتایج درخشانی برای هر دو کشور داشته باشد.